

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bibliotheca Rhetorum

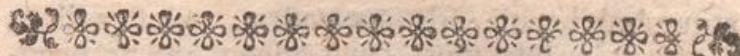
In Quo Orationes Sacrae, & Panegyricae

Le Jay, Gabriel François

Ingolstadij, 1726

De necessitate promovendæ salutis æternæ. Oratio VIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71028](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-71028)

DE NECESSITATE
PROMOVENDÆ
SALUTIS ÆTERNÆ.

O R A T I O VIII.

*Quid prodest homini, si mundum universum
lucretur, animæ vero suæ detrimentum
patiatur; aut quam dabit homo commu-
tationem pro anima sua? Mat. 16.*

Dicturus apud vos hodie de promovendo ante
omnia salutis æternæ negotio, unde momen-
tum gravius mutuandum putem, Adolecen-
tes Christiani, quām ab ijs Christi vocibus, quas
ad increpandam hominum incuriam, & stimulan-
dam in re tanti ponderis cautionem ac diligentiam
adhibuit? Nam si, affirmante Christo Domino,
vel ipsum totius orbis imperium nullam, cùm de fa-
lute æternâ agitur, afferre moram debet; si nullo
redimendam pretio jacturam animæ conitanter pro-
fitetur, quid erit deinceps in hac rerum universitate
tam expetendum, quod salutis ejusdem negotium
debilitare, aut retardare poshit. Atque utinam al-
tissimis uniuscuiusq; vestrum animis defigere liceat
capitalem illam Christianæ doctrinæ partem, quæ
cæterarum omnium fundamentum eit! cuius intel-
ligendæ sedulò & ad ejusdem normam ac regulam
exigendæ vitæ tanta eit necessitas, ut qui illam vel
capere, vel sequi neglexerit, hujus desperanda fa-
lus videatur; quam hi semel guttaveritis, ut par eit,

G

atque

atque imbiberitis, fortunæ vestræ, cælestes dico,
 & æternæ in tuto sunt, cuius assequendæ vel negligi-
 gentiâ, vel contemptu, bona pars hominum in
 perniciem sempiternam corruit; quam quia nemo
 recognitat, inquit Jeremias, *desolatione terra desolata*
est. Jer. 2. Hæc illa doctrina est, quâ discurrens
 olim Christus per regiones, per urbes, per castella
 auditorum aures atque animos personabat. Hæc
 illa doctrina est, quæ tam multis exstigit, & exigit
 hodiéque ad spernendas, quas offert mundus,
 illecebras incitamentum; quæ Eremo ac solitudini
 tot incolas, religiosis domibus tot habitatores sub-
 ministrat. Hæc illa doctrina est, quam ego Princi-
 pul in aulâ, militum in castris, Magistratum in
 concilio, mercatorum in tabernis, artificum in of-
 ficina, in plateis, in vicis, in publicis domibus ac
 privatis, in uniuscujusque conclave ac musæo itâ
 descriptam vellem, ut omnium oculis, multò ma-
 gis mentibus perpetuò obversaretur. *Quid prodest*
homini, si mundum universum lucretur, animæ verò
sua detrimentum patiatur; aut quam dabit homo com-
mutationem pro animâ suâ?

Attendite igitur, Adolescentes, & fundatam
 in laudatis jam à me Christi verbis salutis promo-
 vendæ necessitatem animadvertisse. Atque ut hoc
 ipsum æternæ veritatis oraculum tam clarum ex se-
 fe, penitus intelligatis, hæc duo mecum, unde
 geminum oritur Orationis hodiernæ caput, dili-
 genter considerate. Tale est salutis vestræ nego-
 tium, ut si male processerit, cæteris rebus ex animi
 sententiâ fluentibus, actum de vobis atque conclu-
 matum omnino sit: hoc priore quidem loco excu-
 tiā: Tale est salutis vestræ negotium, ut si ceci-
 derit semel feliciter, desperatis penitus accisisque
 reliquis rebus, fortunæ vestræ in tuto sint; hoc
 posteriore loco, quantum patientur temporis an-
 gustiæ, demonstrabo.

I. PARS.

I. P A R S.

Ac promod quidem nihil immorandum putem in stabiliendis, confirmandisve illis fidei nostrae capitibus, quae vel alterius vitae ab ea, quam ducimus, expectationem, vel propositam singulis pro meritorum ratione, aut precnam, aut mercedem aeternam, vel ineluctabilem denique severissimi judicij subeundi necessitatem spectant. Apud eos Adolescentes loquor, qui prima isthac Christianae Religionis rudimenta velut*ū* cum ipso lacte suxerunt. Quare satis habeo ponere vobis ante oculos unumquemque hominum; quorum memoria pervenit ad nos illustrior, &c, quod in confessandis, perfruendisque, quas potissimum adamârunt, rebus commodum ad salutem aeternam perceperunt, ita perscrutari, ut exemplum inde, quod ex usu vobis sit, statuatis.

Agite vero, Adolescentes Christiani, inquiramus diligentius in vetera praeteritorum temporum monumenta, rerum gestarum historias, annalesque curiosius evolvamus. Video florentissimos rerum omnium copia non Principes modò, sed privatæ conditionis homines, qui extractis in altum divitijs numerosissimos exercitus, Provincias etiam integras alere potuissent. Video Juvenem fortissimum, qui partem orbis nobilissimam victorijs potius ac triumphis, quam passibus peragravit; cuius in conspectu, ipsa Scripturâ sacrâ teste, universa terra siluisse viâ est. *i. Mach. 11.* Alium video certantem de orbis imperio, rerum non ita multò post potentem, in eoque positum gloriæ fastigio, unde aspirare superius mortalium votis non liceat. Video novissimum hominem dominantem populum animis, coercentem improborum audaciam, armorum vim atque impetus solâ linguæ facundiâ refrenantem. Video probatos, sapientesque om-

G 2 nium

nium judicio viros, quorum quot verba, tot effata, quot responsa, tot oracula reputantur. Neque vero, quod praeter cætera mirandum est, illi omnes, quotquot sunt, quibus vita spatijs ac limitibus continetur, eisdem nominis sui memoriam, commendationemque terminarunt. Viget apud nos hodie que gratissima ipsorum recordatio; pulpita, & exedrae ipsorum laudibus quotidie personant, &, quæ cæteris rebus injuriam facit temporum vetustas, non modò nou imminuit quidquam de ipsorum gloria, sed eandem nobilitavit magis ac sacravit.

Magna sunt illa prosector, Adolescentes Christiani, florere magnâ divitiarum abundantia, numerosis imperitare populis, eruditiois ac sapientiae laude parem habere neminem. Magna illa sunt, vivere in hominum memoria, celebrari consequentium ætatum præconijs, nominis sui famam cum tota posteritate coæquare; magna sunt, inquam, illa, & tanta, ut gravissimis laboribus, curis, vigilijs, assidua animi, corporisque defatigatione, ipso fortunarum omnium capitisque discriminé bene redempta videantur. Tamen quantula illa sunt, quam habenda nullo in pretio, si, qui consecuti sunt hæc omnia, illi viam salutis aut ignorarunt, aut cognitam ingredi neglexerunt.

Sciscitemur enim verò spectatissimos illos viros, quos et si tacito nomine commendavi, satis, opinor, intellexisti, quos innuerim; sciscitemur, inquam, illos, quid sua illis gloria profuerit, quid etiamnum profit, quam habent apud nos, admiratio: Quid tibi, Crœte, quid Crafle, profuerunt ingentes illi divitiarum cumuli, quarum magnitudinem ac copiam nemo est unquam assecutus? Quid te juvat, Alexander Macedo, quod tam multas, tam varias, tam dissitas nationes redegeris in potestatem? Quid te, Cai Cæsar, quod orbis toti imperaris; quem uterque fructum ex eo jam habetis, quod heroës quique fortissimi

fortissimi certare vobiscum de animi magnitudine,
ac bellicâ virtute ambitiosius affectent. Tibi vero,
Marce Tulli, quid ubertas ingenij, dicendi facun-
dia, Eloquentiae vis, quam admiramus tantum &
extollimus; quid tua tibi, Marce Cato, prudenteria,
quae sapientissimis quibusque viris ad imitandum
proponitur, solatij jam affert? Responsum date,
quotquot extitistis olim, prudentes viri, invicti
heroës, omni doctrinarum genere homines specta-
tissimi; quid superest vobis ex ea gloria, quam ha-
buitis aliquando; quam etiamnum apud hominum
memoriam retinueritis?

Silent ad unum omnes, obmutescunt, nullus
eorum habet quidquam, quod respondeat! sed ecce
pro omnibus ac singulis disertissimè respondet Au-
gustinus, *laudantur ubi non sunt, cruciantur ubi sunt.*
Hic egregias, quibus nituerunt illi, dum viverent,
corporis, animique dotes laudamus, miramur,
extollimus; sed nihil laudum istarum jam ad ipsos
pertinet, non moventur ejusmodi præconijs, non
afficiuntur rerum suarum commendatione; quia
nihil commune jam habent nobiscum; quia excess-
serunt vivorum de numero; quia æternum facere
cum hac vita divortium; *laudantur ubi non sunt.* At
apud Inferos, in quibus tot ab hinc annis demersi
jacent, dirissimis torquentur, ac macerantur penitus.
Ilic suam in re salutis aut ignorantiam, aut negligen-
tiam amarissimis fletibus expiant, & per æternitatem
totam expiabunt. *Cruciantur ubi sunt.*

Sed quid dico, non respondent ipsi pro se se?
imò audiamus illos è medijs flammarum inferna-
rum incendijs tristissimum vitæ in speciem florentis-
simæ exitum deplorantes. Proh! quām verè, si
quid divinis oraculis credimus, quām sine fuco lo-
quuntur. *Quid profuit, inquit, nobis superbia,*
aut divitiarum jactantia quid contulit nobis? Transfe-
runt omnia illa tanquam umbra, aut tanquam avis, qua-

G 3. trans-

*transvolat in aëre, cuius nullum invenitur argumentum
itineris. Lassati sumus in via iniquitatis & perditio-
nis. & ambulavimus vias difficiles, viam autem Domini
ignoravimus. Talia dixerunt in inferno hi, qui pecca-
verunt, adjicit Spiritus sanctus, quoniam spes impij
tanquam lanugo est, quæ à vento tollitur.*

Veniamus jam ad vosmetipos, Adolescentes Christiani, & ex funesto fortunatorum hominum, ut sibi videbantur, fine, quid futurum sit aliquando de vobis, nisi diligentius quam fecerunt ipsi, de salute veitrâ cogitetis, conjiciamus. Quam multi sunt inter vos, qui vel in hac ætate vestra magnum aliquod sublimioris fortunæ ædificium meditantur? quam multi nobilitate generis, opum magnitudine, parentum gratiâ atque auctoritate freti dignitates eximias animo præcipiunt, & aucupantur. Hic in Aula, ille in Militia, iste in Foro, alter in Clerico sum sibi quasi designant locum. Cæteri, et si non audent ad ea, quæ sunt sublimiora aspirare; nemo tamen est, qui pro tenuitate sua spes alias non soveat, & sine splendide minùs & ambitiose, saltem commodæ ac tranquillæ vitæ fabricam non moliat. Interim quotusquisque est, qui de salute æternâ seriò, diligenterque cogitet; qui certam aliquam stabiliendæ illius & in tuto collocandæ rationem ineat; qui rem illam unicè necessariam reliquis omnino rebus anteponendam ducat: Tamen quis dubitet esse plurimos è vobis, qui ad eam, quam pascunt animo, fortunatam nuncquam pervenient; qui vel rerum domesticarum perturbatione, vel æmularum invidiâ, vel suo iporum vitio, vel quod proclivius est suspicari, præmaturâ morte prohibebuntur, ne votorum suorum compotes olim fiant.

Nam quid ego fatali non ita paucorum experientiâ id ipsum comprobem, quos ante annos ali, quot vidimus intra has ipsas scholæ angustias, ple- nos

nos expectatione summâ Juvenes, & doluimus nota
ita multò pôit in medio cursu, aut in ipso etiam æ-
tatis flore fuisse succisos; dum riderent ipsis omnia,
dum fortuna blandiretur amiciis, dum assurge-
rent ad majora, & spes ipsi suas superare videren-
tur. Hunc armorum furor & iniqua Martis alea
media in acie, illum orta repente rixa, istum fune-
stus inter commessationes casus, alium partus ex
vitâ dissolutiore languor, alium sola properatæ, &
inexpectatae mortis necessitas, notusque uni Deo
fatorum ordo rapuerunt.

Quoniam igitur eadem plerisque vestrum per-
nicias imminet, quam tot alios vobis ætate, splen-
dore nominis, lætissimæ fortis fiduciâ pares subiisse
intellexistis; tunc, nisi saluti vestræ serio provideri-
tis, nisi despectis rejectisque reliquis omnibus rebus,
rem illam quæ maximi omnium ponderis ac mo-
menti est, quæ homini Christiano una videri debuit,
procuraveritis; quid proderit vobis, quid animæ
vestræ proderit altissimæ fortunæ posuisse funda-
mentum, contendisse ad honores amplissimos, &
aliquam apud opinionem hominum nominis vestri
commendationem promeruisse. Hæc cine, amabo,
defensionis alicujus, aut excusationis locum inven-
ient apud Deum in horâ mortis objurgantem, &
inquirentem; *Quid prodest homini, si mundum uni-
versum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiat-
tur.*

Quanquam ne sic resecemus rem ad vivum;
agamus tecum liberaliter, Adolescens infortunate,
si quis esses, quem fragilis rerum caducarum gloria
sic raperet in amorem sui, ut in ijs aliquando per-
fruendis felicitatem tuam reponendam æstimares.
Esto demus hoc tibi; ut ad eum, quem informasti
animo, fortunæ apicem tandem pervenias: opta
etiam, si voles, aliquid majus ac melius: nullum
cupiditati tuæ modum ac finem pone: nihil moror:

G 4

hæc

hæc consequeris, quæcumque optâsti: nihil deerit
tibi vel divitiarum ad avaritiam, vel dignitatis ad
ambitionem, vel deliciarum ad voluptatem plenè,
perfecteque satiandam & expiendam. Adjiciamus
etiam, quod nec postulare, nec sperare audeas,
centum annos, quibus integris, sine ullâ corporis
animive ægritudine, sine ullo fortunæ reflanti æstu,
sine ulla rerum perturbatione, tuâ illâ tam beatâ,
tam florente, tam honorificâ conditione quiete
tranquillèque persuariſ. Tamen post elapsam
demum tam longam fortunati temporis seriem, ve-
niet aliquis dies ultimus, qui vitam illam jucundissi-
mam terminabit; vale dicendum erit tandem ali-
quando divitijs, honoribus, volupratibus, cæteris-
que adeo rebus, in quibus spem fiduciâmque po-
sueras. In his rerum temporumque articulis, peto
à te, infornunate Adolescens, quid proderit tibi
contrita mundi hujus illecebris vita? quid juvabunt
honorum tituli, & ambitionis conquisitæ dignitates?
quid proderunt illæ desiciæ, quas degustaveris ad
satiatem; si longâ salutis tuæ oblitione sepultus
iactueris, si de paranda animæ tuæ beatitudine non
cogitaveris; si continua rerum terrenarum solici-
tudine occupatus ad perpetuam bonorum cœlestium
possessionem, mentein animumque non erexeris?
Tunc intelliges, at seriis sortasse, quam ut ab im-
minenti periclo servare te in columem possis; tunc
intelliges, inquam, latenter in ijs vocibus verita-
tem. *Quid prodest homini, si mundum uniussum lu-
cetur, animæ vero suæ detrimentum patiatur.*

Prævertite seriâ ac frequenti meditatione fata-
lem illam horam, Adolescentes Christiani, ne que-
rem momenti hujus in ulteriore æratem rejicien-
dam putatote. Ecquando enim defigatur altius
vestris mentibus hujus sententiae veritas, aut felicio-
rem fructum pariat, quam dum recentes adhuc
animi bona sementis vim omnem ultrò excipiunt,
neque

neque ullis vitiorum salebris lætissimas fruges remoriantur. Scilicet expectatis tempus illud, quod vobis fortasse nunquam aderit, aut, si dabitur aliquando, nihil admodum profuturum est, nisi ut conditionem vestram deteriorem faciat quam si non adfuerisset. Inveniet locum apud vos salutis æternæ cogitatio, & hoc unum curandum ante omnia censemebitis; cum ineluctabilis parandi opes sollicitudo vix alterius studij societatem ac communionem admittet? cum suis vos laqueis irretitos voluptas tenebit? cum dominabitur ambitio? cum promovenda aliius fortunæ cupiditas sic occupabit totos, quasi nihil expetendum præterea, aut expectandum relinqueretur. Fructum pariet olim aliquem vestris in cordibus salubris rerum æternarum meditatio, ubi miserabilis perturbationum tumultus regnabit? ubi pravorum habituum obdurata malignitas nullo cœlestium gratiarum influxu mollieretur? ubi pullulantes perpetuò malarum cupiditatum fibræ felicem boni seminis, si quod forte incidisset progeniem suo statim in oru suffocabunt?

Nolite, Adolescentes, spem inanem pascere, & inutili confidentia seduce vestros animos, qui nisi statim imbibiberint istius documenti veritatem, & ad normam ipsius exigere vitam sensim affueverint, frustra futurum polliceri fibi videantur, ut olim in mediâ mundi corruptela positi, aut ejusdem sensum capiant, aut, quod difficilius multò sit, componere mores, uti ad salutem æternam oportet, inducantur.

Tamen nisi hoc fiat sedulò ab unoquoque vestrum, nisi provisum veitræ in perpetuum securitati certò fuerit, intellectis haec tenus, quid prosit non solum fieri vos votorum omnium compotes, sed orbi etiam universo dominari. Jam vero quam parvi referat cætera omnia, quæcumque mortali- um animis blandiuntur, concidisse penitus, si

100 ORATIONES

modò salutis æternae negotium feliciter steterit, conciamus.

II. P A R S.

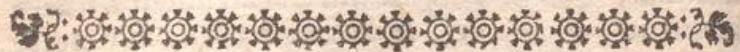
Atque ut multa paucis complectar, quoniam angustiae temporis nos premunt; cogitate, Adolescentes Christiani, hominem miserum, infelicem, ærumnosum, qualem nec prior ætas unquam tulit, nec posterior in perpetuum feret. Fingite vobis illum destitutum præsidijs omnibus, laborantem rei familiaris inopiâ, nullâ vel parentum, vel amicorum ope suientatum. Imperatur ille, quantum placet, quibuscumque adversæ fortunæ telis; nihil cogitet, nihil loquatur, nihil agat, nihil molietur, quod non cedat malam in partem, & in ipsius opprobrium, contumeliam, ac desperationem vertat. Nullum in seipso consolationis inveniat modum, nullum ex sua sagacitate atque perspicacia fructum percipiatur; nisi ut conditionis suæ acerbitatem sentiat validius, & sortis injurias graviores experiatur. Irruant in eum, omne morborum genus, omnes dolorum aculei, omnes corporis animique ægritudines, quæ infortunatum hominem dies noctesque respirare non sinant. Adjicite, si volueritis, equileans, catastas, rogos, liquati plumbi balnea, enses, carnificinas, & alia id genus supplicia, quæ ingenuosus tyrannorum furor ad probandam, torquendamque sanctorum Martyrum constantiam aliâs excogitavit; nullus sit in tam gravibus malis modus, nulla requies, nullum à Deo ipso solatium, qui molestiores ærumnas mitigat, quando vult, & suavissimâ jucunditate perfundit. Annos insuper quamplurimos in hujusmodi tormentis conterendos habeat. Quid esse vel fingi possit homine illo, quem adumbraui, miserius, quid atrocior, quid calamitosum magis? Tamen si per consitam tot sentibus viam pervenire tandem ad beatam immortalitatem posse, felicem

felicem illum ac fortunatum appellabo. Neque mirum hoc vobis videatur, quia quantumcumque sint illæ, quibus conflictatur, calamitates finem aliquando invenient, & lactuosam ex omni parte vitam æterna felicitas excipiet.

Hinc discipulos suos Christus olim per universum orbem cùm mitteret, & multo ipitorum labore toriùsque effusione sanguinis propagandam Christianam fidem admoneret, hoc adjicere solebat, ne fatiscerent ipsorum animi, & rerum difficultate deterrerentur. *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed timete eum, qui potest animam & corpus perdere in gehennam.*

Hoc & ipsi retinete diligenter. Adolescentes Christiani, si quid durum identidem, si quid asperum, si quid laboriosum nimis in promovendo salutis æternæ negotio occurrerit; nam quid dissimilem, aut verear loqui, quod nec prænunciare ipse non possum, nec vobis integrum est declinare. Hæc est nimirum fatalis quædam æternæ felicitatis conditio, ut illam ingredi, Christo teste, nisi per graves ærumnas non liceat. Idem vobis, Adolescentes, quod cæteris hominum, fatum impendet, si certo ad beatam immortalitatem pede pergere volueritis. Alios à Dæmonum invidiâ, alios ab illecebrosis mundi præstigijs, alios ab exempli pravitate, alios à vobis ipsis obices invenietis. Verum in ista difficultatum mole, si recreare vestros animos, si novum ad peragendum alacriter inchoatum jam opus sentire robur placuerit, retractate frequenter quod profitetur Christus, nihil esse metuendum in hac vita, dum in altera nobis bene sit. Ita quamcumque fortis aleam vobis contingat olim experiri; neque vos fortunæ aspirantis suavitas illudet, neque reflantis ejusdem calamitas labefactabit, si paratum usque in hac Christi sententia præsidium adhibueritis. *Quid prodest homini, si inmundum univer-*
sum

*sum lucretur, animæ verò sua detrimentum patiatur,
aut quam dabit homo commutationem pro anima sua?*

DE PECCATO LETHALI.

ORATIO IX.

*Non regnet peccatum in vestro mortali cor-
pore. Rom. 6.*

Quod olim beatæ Catharinæ Genuensi contigisse legimus, ut animam lethalis peccati labie infestam cerneret; id utinam unicuique vestrum, Adolescentes Christiani, attentis ac diligentibus oculis liceret intueri! Nihil ego dicturus hodie de peccato mortali tantopere elaborandum arbitrarer in conquirendis vividioribus pigmentis, quibus fœdissimi illius monstri turpitudinem nativis coloribus adumbrarem. Sic enim mihi persuadeo solâ tristissimæ illius imaginis contemplatione ita percellendos esse vestros animos, nunquam ut inquinari vos illâ peste pateremini. Est enim peccatum lethale quidam tam difforme, tam horrendum, ut profiteri Virgo sanctissima, quam laudavi modò, non dubitaret, eligendum à se lubentius, si daretur optio, vel ad ipsam mundi extinctionem calcare nudis pedibus ardentes prunas, quam internam animæ peccato inquinatæ faciem iterum sustinere. At quoniam non est hic locus hujusmodi prodigijs, faxit Deus, ut validissima, quæ jam diducere conabor, rationum argumenta idem apud vos momentum habeant. Quæ dum